

IJspeerd 5: Collectieve maatwerkplaats bijzondere bijstandsverlening in plaats van kwijtschelding gemeentelijke belastingen

1. Inleiding

In deze internetconsultatie wordt aan het Besluit Participatiewet een artikel 13b toegevoegd. Mijn voorstel is om tevens een artikel 13c Besluit Participatiewet toe te voegen met de volgende inhoud:

“Lid 1: Een gemeente en waterschap of samenwerkingsverband dat bij wijze van experiment in plaats van kwijtschelding van hun belastingen overgaat tot bijzondere bijstandverlening voor voldoening van de aanslag, krijgt:

- a. een vergoeding voor de kosten van het experiment en;*
- b. Als dat leidt tot meer gehonoreerde aanvragen bijzondere bijstand, al dan niet voor betaling van de aanslagen gemeentebelasting en waterschapsbelasting, een vergoeding voor deze meerkosten;*

Lid 2: Bij ministeriele regeling worden nadere regels gesteld.”

Op 11 september 2024 deed de ABRvS in ECLI:NL:RVS:2024:3674 uitspraak over het door de gemeenteraad van Utrecht ingestelde beroep tegen de vernietiging door de Kroon van het raadsbesluit om de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen mogelijk te maken voor personen met een inkomen op bijstandsniveau die een vermogen hadden dat lag boven het vrij te laten vermogen voor kwijtschelding gemeentelijke belastingen in Utrecht, maar dat lager was dan het vrij te laten vermogen voor de PW. Het gaat om de volgende situaties:

Vermogensgrens bij soort huishouden	Kwijtschelding gemeentelijke belasting in Utrecht	Voor de PW
Alleenstaande	€ 3.441,00	€ 7.575,00
Alleenstaande ouder	€ 4.437,00	€ 15.150,00
Gehuwden	€ 4.572,00	€ 15.150,00

Door verhoging van de vermogensgrens voor kwijtschelding naar de vermogensgrens van de PW, worden de personen die het betreft, in staat gesteld om een financiële buffer op te bouwen. Uit de uitspraak van de ABRvS blijkt dat het in de gemeente Utrecht om 2500 huishoudens gaat. De gemeente Utrecht heeft 187.640 huishoudens en Nederland heeft 8.374.404 huishoudens. Een grove inschatting mijnerzijds is dat het, over heel Nederland bekeken, dan gaat om $(8.374.404 : 187.640) \times 2500$ huishoudens = 111.575 huishoudens (= 1,33% van alle huishoudens in Nederland) die niet in staat worden gesteld om een financiële buffer op te bouwen.

In deze publicatie houd ik een vurig pleidooi om de uitspraak ABRvS van 11 september 2024 die naar mijn mening voor niemand iets heeft opgeleverd, te zien als een aansporing om op het macroniveau van Nederland een budgettair neutrale regeling te gaan ontwerpen die de 111.575 huishoudens toch in staat stelt om een financiële buffer op te kunnen bouwen. Deze publicatie is opgebouwd uit de volgende paragrafen:

2. Financiële verhoudingen tussen het Rijk, de gemeenten en de waterschappen
3. Het concept van de collectieve maatwerkplaats van UWV en de dynamisch en evolutionaire werking van het EVRM/gewijzigde maatschappelijke inzichten
4. De Staatscommissie Rechtsstaat: *“De gebroken belofte van de rechtsstaat. Tien verbetervoorstellen met oog voor de burger.”*
5. De collectieve maatwerkplaats
6. Tot slot: het Regeerprogramma van 13 september 2024: alles komt goed?!

IJspeerd 5: Collectieve maatwerkplaats bijzondere bijstandsverlening in plaats van kwijtschelding gemeentelijke belastingen

2. Financiële verhoudingen tussen het Rijk, de gemeenten en de waterschappen

De grootste bronnen van inkomsten van de gemeenten zijn:

- a. Financiering vanuit het Rijk door middel van een bijdrage uit het Gemeentefonds. De stand anno september 2024 is de volgende:

<https://www.binnenlandsbestuur.nl/financien/spuks-blijken-tamelijk-onuitroeibaar>

Kabinet schrapt toch niet alle specifieke uitkeringen

Specifieke uitkeringen blijven bestaan, zo melden de fondsbeheerders van Binnenlandse Zaken en Financiën.

✍ Hans Bekkers 📅 17 september 2024

De bedoeling van het kabinet Schoof was om alle specifieke uitkeringen te schrappen en over te hevelen naar de algemene uitkering voor gemeenten. In de gemeentefondsbegroting wordt die ambitie echter losgelaten.

Controlelast

Die efficiencykorting zinde de decentrale overheden niet, wel het afschaffen van de zogeheten Spuks. Het aantal specifieke uitkeringen was immers gestegen van 16 in 2018 naar 154 in 2023. Gemeenten – en ook provincies – vonden dat die toename hun mogelijkheden beperkt om autonome beleidskeuzes te maken. Daarnaast brengen de specifieke uitkering veel administratieve- en controlelasten met zich mee.

Efficiencykorting

In het Hoofdlijnenakkoord van het kabinet stond prominent het ‘afschaffen van alle specifieke uitkeringen vanaf 2026’ – **dat wil zeggen met uitzondering van de brede doeluitkering voor de bijstand**. Na aftrek van 10 procent efficiencykorting zouden die middelen aan het gemeentefonds worden toegevoegd.

- b. Gemeentelijke belastingheffing en;
- c. Voor de uitvoering van de PW geldt het volgende:

IJspeerd 5: Collectieve maatwerkplaats bijzondere bijstandsverlening in plaats van kwijtschelding gemeentelijke belastingen

3.1 Financieringskanalen

Gemeenten ontvangen via drie kanalen geld van de Rijksoverheid voor de financiering van de Participatiewet: het bijstandsbudget (ook wel BUIG of inkomensdeel genoemd), de integratie-uitkering Participatie en de algemene uitkering in het gemeentefonds.

Tabel. Financiering van de Participatiewet

Budget	Bestedingsrichting
Bijstandsbudget	<ul style="list-style-type: none"> • Bijstandsuitkeringen • Loonkostensubsidies
Integratie-uitkering participatie	<ul style="list-style-type: none"> • Loonkosten en overige kosten Wsw • Plaatsing en begeleiding nieuwe doelgroepen
Cluster inkomen en participatie in de algemene uitkering in het Gemeentefonds	<ul style="list-style-type: none"> • Klassieke re-integratie^a • Uitvoeringskosten sociale dienst • Bijzondere bijstand

Aan de linkerkant staan de drie verschillende budgetten. Aan de rechterkant staat waar de budgetten voor bedoeld zijn. De middelen zijn vrij besteedbaar. Dat laat onverlet dat aan iedereen die recht heeft, een uitkering moet worden verstrekt. Ook voor de Wsw-middelen geldt dat iedereen die recht heeft op Wsw salaris dient te ontvangen.

Het is aan de gemeenten om zelf te bepalen welk kwijtscheldingsbeleid zij willen, uiteraard één en ander wel passend binnen de grenzen van de Gemeentewet en de Invorderingswet 1990 (zie de overwegingen 5 tot en met 5.5 uit de uitspraak van de ABRvS).

Vaak is de uitvoering van de gemeentebelasting en de waterschapsbelasting, waaronder ook de kwijtschelding, ondergebracht in een regionaal samenwerkingsverband. Bij de gemeente Utrecht is dat de Belastingen Samenwerking Gemeenten & Hoogheemraadschap Utrecht (BGHU).

3. Het concept van de collectieve maatwerkplaats van UWV en de dynamisch en evolutionaire werking van het EVRM/gewijzigde maatschappelijke inzichten

Ten behoeve van de tweede internetconsultatie Staatscommissie Rechtsstaat heb ik op 21 april 2024 over deze twee onderwerpen mijn vierde publicatie geschreven. Ik verwijs naar:

https://www.internetconsultatie.nl/staatscommissie_rechtsstaat/reactie/0556ab14-0ab9-4c14-8539-06559fe542c0

4. De Staatscommissie Rechtsstaat: “De gebroken belofte van de rechtsstaat. Tien verbetervoorstellen met oog voor de burger.”

Op 10 juni 2024 heeft de Staatscommissie Rechtsstaat aan de regering, aan de voorzitters van de Eerste Kamer en de Tweede Kamer, aan de Nationale Ombudsman, aan de voorzitter van de HR, aan de voorzitter van de ABRvS, en aan de voorzitter van de Raad voor de Rechtspraak aangeboden haar rapport “De gebroken belofte van de rechtsstaat. Tien verbetervoorstellen met oog voor de burger”. Bij deze bijeenkomst van 10 juni 2024 was

IJspeerd 5: Collectieve maatwerkplaats bijzondere bijstandsverlening in plaats van kwijtschelding gemeentelijke belastingen

ik persoonlijk aanwezig. Er zijn ook video's gemaakt:

<https://www.staatscommissierechtsstaat.nl/onderwerpen/rapport>

Deze publicatie zie ik als een concrete vervolgactie naar aanleiding van de verbetervoorstellen van de Staatscommissie Rechtsstaat. Het gaat om een naadloze aansluiting op de volgende drie verbetervoorstellen van de Staatscommissie:

- **Verbetervoorstel drie over de Rode Kaart (pagina VI):**

Uitvoeringsorganisaties dienen de rode kaart te kunnen trekken als regelgeving niet rechtsstatelijk is en burgers in een kwetsbare positie in de knel komen. De gemeenteraad van Utrecht heeft de rode kaart getrokken voor haar 2500 inwoners, echter is deze rode kaart door de Kroon vernietigd en heeft de ABRvS deze vernietiging van de rode kaart in stand gelaten. Hierbij zie ik de 2500 inwoners van de gemeente Utrecht als “*kwetsbare personen*” volgens overweging 4.5.1. CRvB 11 oktober 2022, ECLI:NL:CRVB:2022:2207: “*De PW heeft een doelgroep van economische en maatschappelijk kwetsbare personen. Gemeentes hebben daarom bij de uitvoering van hun taken op grond van de PW een zware beleidsverantwoordelijkheid. Die uitvoering legt ook een groot beslag op de financiële middelen van de gemeente.*”

- **Verbetervoorstel tien over rechtsbeginselen (pagina XIII):**

Het is de taak van de rechter om te toetsen aan het recht. In de bestuursrechtspraak gebeurt dit niet altijd. Zo is er nog geen volledige toetsing aan rechtsbeginselen. Ingewikkelde redeneringen over het evenredigheidsbeginsel moeten worden vervangen door een heldere lijn die uitgaat van de gebondenheid van het overheidsbestuur aan het recht, met inbegrip van rechtsbeginselen. De bestuursrechter moet de door jurisprudentie ingekaderde rechtmatigheidstoets verbreden: er moet een bredere toetsing aan het recht komen, met inbegrip van toetsing aan rechtsbeginselen.

In mijn publicatie van 21 april 2024 voor de tweede internetconsultatie Staatscommissie Rechtsstaat heb ik al geformuleerd het EVRM-rechtsbeginsel dat de beschikbare budgetten dusdanig over uitkeringsgerechtigden dienen te worden verdeeld opdat er geen “onevenredig zware last” gaat ontstaan voor de meest kwetsbare personen. Dit EVRM-rechtsbeginsel ziet er na CRvB 30 juli 2024, ECLI:NL:CRVB:2024:1525, als volgt uit (vet en onderstreept van mij):

Eén: CRvB 11 september 2007, ECLI:NL:CRVB:2007:BB3760, over artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM de volgende passages:

3.6. Dit betekent dat thans ter toetsing voorligt of aan de in dat artikel geformuleerde voorwaarden voor die eigendomsontneming is voldaan. Daarbij dient allereerst te worden beoordeeld of de inbreuk op de bestaande aanspraak bij wet is voorzien. Vervolgens dient te worden beoordeeld of de eigendomsontneming een legitieme doelstelling heeft in het algemeen belang en ten slotte of er een behoorlijk evenwicht is behouden tussen de eisen van het algemeen belang van de samenleving en de bescherming van de fundamentele rechten van het individu, een en ander onder erkenning van een ruime beoordelingsmarge die de Staat heeft bij de hantering van deze criteria. Aan het proportionaliteitsvereiste wordt niet voldaan als het individu door de inbreuk een onevenredig zware last (‘an individual and excessive burdens’) moet dragen.

IJspeerd 5: Collectieve maatwerkplaats bijzondere bijstandsverlening in plaats van kwijtschelding gemeentelijke belastingen

3.7. De Raad stelt vast dat de Wet van 19 december 2003, waarbij in de ontneming van het recht op vervolgitkering is voorzien, een wet in formele zin betreft, zodat in de inbreuk op de bestaande aanspraak bij wet is voorzien.

3.8. De keuze van de wetgever om de vervolgitkering op 1 januari 2004 met onmiddellijke ingang af te schaffen, met dien verstande dat daarbij in overgangsrecht met eerbiedigende werking is voorzien, betekende dat – materieel gezien – het recht op vervolgitkering in beginsel is ontnomen aan hen wier recht op vervolgitkering ingevolge de WW is ontstaan op of na 11 augustus 2003, alsmede dat op en na 1 januari 2004 geen recht op vervolgitkering meer kon ontstaan, behoudens het bepaalde in artikel 130h, tweede lid, van de WW. Blijkens de Memorie van Toelichting (TK 2003-2004, 29268, nr. 3, p. 1 e.v.) werd de keuze van de wetgever voornamelijk ingegeven door twee overwegingen:

- **budgettaire overwegingen**, in die zin dat afschaffing van de vervolgitkering zou bijdragen aan de financierbaarheid van de sociale verzekeringen en dat een overgangsrecht met volledig eerbiedigende werking te zeer aan de met de afschaffing van de vervolgitkering beoogde besparingen tekort zou doen;

- overwegingen met betrekking tot een beoogde activerende werking die van de WW-uitkering behoort uit te gaan, welke activerende werking tevens van toepassing diende te zijn op de werkloze werknemer van 57,5 jaar en ouder die tot dat moment, gelet op het toen nog van toepassing zijnde artikel 49 van de WW, een bijzondere bescherming genoot.

Naar het oordeel van de Raad voldoet deze motivering van de wetgever aan de vereisten die in een rechtstaat mogen worden gesteld aan de motivering van een wet zodat niet kan worden gesteld dat de eigendomsontneming van de vervolgitkering in zijn algemeenheid niet een legitieme doelstelling in het algemeen belang nastreeft.

3.9. (...) Daarbij neemt de Raad allereerst in aanmerking dat, anders dan de rechtbank heeft overwogen, **geen sprake is van een kleine groep werknemers die door de wetswijziging met terugwerkende kracht werd getroffen**. De Raad wijst daarbij op de Memorie van Toelichting (TK 2003-2004, 29268, nr. 3, p. 5) waaruit blijkt dat naar schatting 120.000 mensen werkloos zouden worden in de periode tussen 11 augustus 2003 en 1 januari 2004 en op de Memorie van Antwoord (EK 2003-2004 B, p. 9) waarin wordt vermeld dat extrapolatiecijfers van het Uvw laten zien dat er in de periode tussen half augustus 2003 en 1 januari 2004 **circa 158.000 nieuwe uitkeringen** zouden worden verstrekt. Hiervan hebben er **circa 106.000** betrekking op een loongerelateerde uitkering, waarna in beginsel ook aanspraak bestaat op vervolgitkering.”

Twee: 2. In EHRM 31 mei 2022, nr. 23077/19, ARNAR HELGI LÁRUSSON tegen IJsland, wordt geformuleerd hoe het VN-verdrag Handicap leidt tot de volgende EVRM-uitgangspunten in relatie tot beschikbare budgetten en de artikelen 8 en 14 van het EVRM: 64. Therefore, in conclusion, the Court finds that the respondent State and Reykjanesbær took considerable measures to assess and address accessibility needs in public buildings, **within the confines of the available budget** and having regard to the cultural heritage protection of the buildings in question. The Court reiterates that the scope of its assessment has been limited to whether the respondent State complied with its positive obligations by taking sufficient measures to correct factual inequalities impacting the applicant's equal

IJspeerd 5: Collectieve maatwerkplaats bijzondere bijstandsverlening in plaats van kwijtschelding gemeentelijke belastingen

enjoyment of his right to private life. In the light of the above and considering the measures already undertaken, the Court concludes that the applicant was not discriminated against in the enjoyment of his right to respect for private life.

65. There has, accordingly, been no violation of Article 14 read in conjunction with Article 8 of the Convention

Drie: Uit voetnoot 1 in CRvB 30 juli 2024, ECLI:NL:CRVB:2024:1525, blijkt dat de CRvB de uitgangspunten volgt van de EHRM-uitspraak CASE OF NEGOVANOVIĆ AND OTHERS v. SERBIA, 22 juni 2022, Applications nos. 29907/16. In het verband van deze publicatie zijn dan relevant de volgende twee overwegingen:

90. As **regards the budgetary constraints** referred to by the Government, the Court notes that, apparently, of all the medal winners and champions over the years, that is a total of some **400 persons including sighted chess players, only blind chess players had been denied their national sporting recognition awards**¹ (see paragraph 22 above). **Adding the four applicants to this number, therefore, clearly could not have undermined the country's financial stability**, particularly since there is also no suggestion that winning a medal at the Blind Chess Olympiad is, generally speaking, an easily attainable achievement capable of giving rise to many future entitlements. [mij: het gaat om een extra financiële last voor Servië van $(4 + 400) : 400 = 1,01\%$!]

92. In view of the foregoing and notwithstanding the State's margin of appreciation, the Court cannot but conclude that there was no "objective and reasonable justification" for the differential treatment of the applicants based merely on their disability, it being understood that the said margin is reduced considerably in this particular context (see paragraphs 75 and 78 above). There has accordingly been a violation of Article 1 of Protocol No. 12.

De vier blinde schaakspelers in kwestie dragen in het dagelijks leven al "de last van het blind zijn":

¹ Uit de overweging 26 en 27 blijkt dat het ging om een bedrag gelijk aan 2,5x bij een zilver medaille en 3x bij een gouden medaille van een modaal netto-maandsalaris naar Servische maatstaven. De medailles moesten gewonnen worden bij de Olympische Spelen, bij de Paralympische spelen of bij de Schaakolympiade.

IJspeerd 5: Collectieve maatwerkplaats bijzondere bijstandsverlening in plaats van kwijtschelding gemeentelijke belastingen

De vier blinde schaakspelers:

moesten ook nog eens de “aanvullende financiële last van het niet ontvangen van een nationale sporterkenning” dragen. Met dank aan het EHRM kwam aan het moeten dragen van die aanvullende financiële last een einde!

De 111.575 huishoudens behoren al tot de kwetsbare groep vallend onder de PW. Deze huishoudens dienen de “last van het niet kunnen opbouwen van een financiële buffer” te dragen, omdat zij net teveel vermogen hebben. Zeker als deze kwetsbare groep jarenlang noodgedwongen niet in staat is tot inkomensverbetering, kan er een financieel uitzichtloze situatie ontstaan: jarenlang in de bijstand “moeten” zitten en **geen** financiële buffer kunnen opbouwen!. Dit lijkt mij niet bevorderlijk voor de psychologische en lichamelijke integriteit van de 111.575 huishoudens: een psychologische en lichamelijke integriteit die wel valt onder artikel 8 van het EVRM². Ik durf de stelling aan dat deze 111.575 huishoudens door het

---

² In dit verband verwijs ik naar het antwoord van de Minister van BZK gegeven aan TK-lid Kathman op haar derde vraag, Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, Aangangsels 2023-2024, ah-tk-20232024-1140:

IJspeerd 5: Collectieve maatwerkplaats bijzondere bijstandsverlening in plaats van kwijtschelding gemeentelijke belastingen

ontbreken van de mogelijkheid tot het opbouwen van een financiële buffer een “*onevenredig zware last moeten dragen*”, zeker ook omdat het gaat om slechts 1,33% van alle huishoudens in Nederland en uit de EHRM-uitspraak CASE OF NEGOVANOVIĆ AND OTHERS v. SERBIA blijkt dat 1,01% meer financiële lasten voor de Staat acceptabel zijn. Met betrekking tot de 2500 huishoudens uit de gemeente Utrecht is er naar mijn mening zeker sprake van een “*onevenredig zware last moeten dragen*”, omdat de gemeenteraad van Utrecht bereid was om de extra financiële lasten voor de gemeente Utrecht te willen dragen, maar de Kroon stak daar met de vernietiging van het betreffende raadsbesluit een stokje voor.

Volgens mij had de uitspraak ABRvS van 11 september 2024 een andere uitkomst dienen te krijgen als was uitgegaan van het volgende sociale systeem:

Vraag 3

Erkent u dat het verhogen van de vermogensgrenzen een groot verschil kan maken voor mensen die nu niet rondkomen?

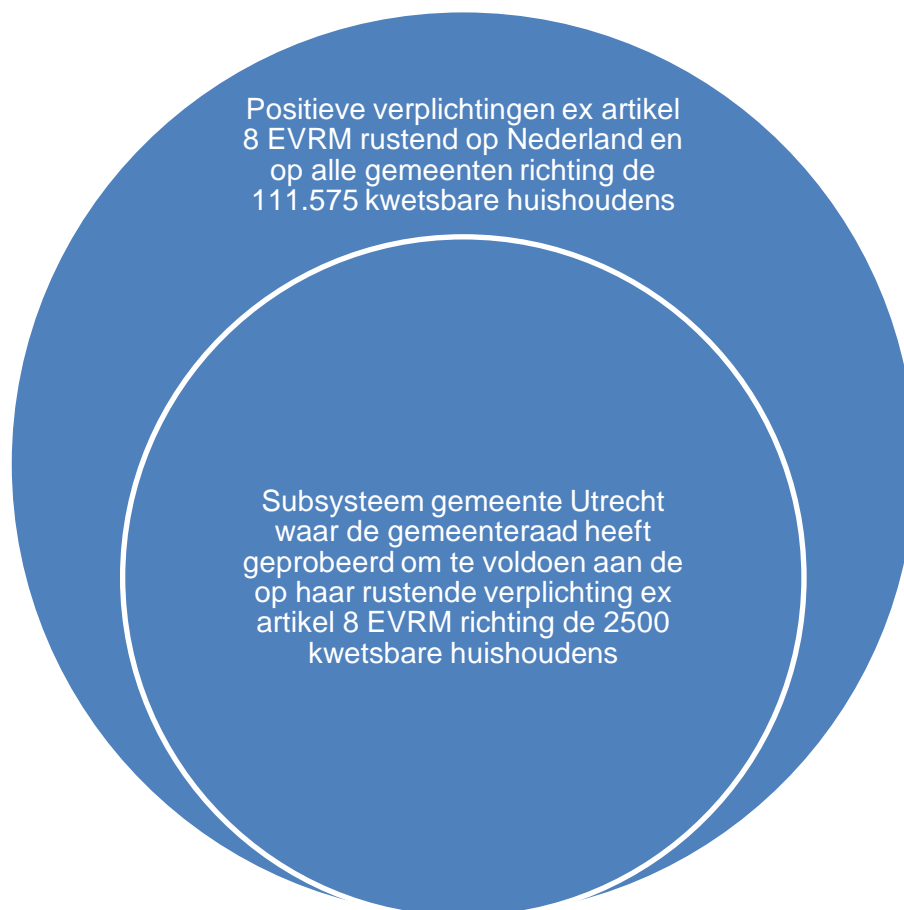
Antwoord 3

Dat erken ik. Mijn ambtsvoorganger heeft in haar beantwoording op het verslag van een schriftelijk overleg inzake een reactie op de moties inzake kwijtschelding van decentrale belastingen van 3 februari 2023 (Kamerstukken II 2022/23, 24 515, nr. 676) aangegeven dat ze het eens is met het Nibud dat het verstandig is voor mensen om een financiële buffer te hebben om een plotselinge financiële tegenvaller te kunnen opvangen. Dit voorkomt (acute) betalingsproblemen en verlaagt het risico op armoede en schulden. Dit geldt ook voor mensen met een klein inkomen.

Om deze reden heeft het kabinet dan ook uitvoering gegeven aan de motie van het lid Krol c.s. (Kamerstukken II 2019/20, 24 515, nr. 524). Zoals bij vraag 2 vermeld, werd in deze motie de regering verzocht de Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke en waterschapsbelastingen zo aan te passen, dat AOW-gerechtigden die qua inkomen recht hebben op kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, dit recht niet verspelen door het hebben van een kleine vermogensbuffer. Het kabinet heeft uitvoering aan deze motie gegeven door de Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden die op 17 september 2022 in werking is getreden. Zoals bij vraag 2 aangegeven is met deze regeling voor medeoverheden de mogelijkheid gecreëerd om de vermogensnorm met maximaal € 2.000 te verhogen t.o.v. de vermogensnorm die geldt voor de kwijtschelding van Rijksbelastingen (Stcrt. 2022, 23803).

IJspeerd 5: Collectieve maatwerkplaats bijzondere bijstandsverlening in plaats van kwijtschelding gemeentelijke belastingen

- **Verbetervoorstel zes over langdurig prioriteit geven aan vereenvoudiging van regelingen voor bestaanszekerheid (pagina IX):**

Uit de uitspraak ABRvS van 11 september 2024 blijkt wel hoe nauw, vanuit burgerperspectief bekeken, de PW en de kwijtschelding van de aanslag gemeentebelasting en waterschapsbelasting met elkaar zijn verweven. Het lijkt mij dan ook niet meer voor de hand liggend dat dat er geen “*twee gescheiden systemen met ieder een eigen systematiek zoals verschillende vermogensgrenzen*” naast elkaar zouden moeten blijven bestaan (= (1) PW met bijzondere bijstand en (2) kwijtschelding), maar dat er één systeem komt en wel dat van verstrekking van bijzondere bijstand ter voldoening van de belastingaanslag van gemeenten en waterschappen. Dat kan dan op de volgende wijze:

1. De 111.575 kwetsbare huishoudens in Nederland dienen voor de voldoening van de belastingaanslag van de gemeente en van het waterschap een aanvraag bijzondere bijstand in. Mogelijk kan een deel ambtshalve worden opgepakt en afgehandeld;
2. De sociale dienst beoordeelt de aanvraag. Bij honorering van de aanvraag bijzondere bijstand wordt de belastingaanslag voldaan. Mogelijk kan dit door koppeling van administraties waarbij de sociale dienst in de belastingadministratie de belastingaanslag op de status “*kwijtgescholden*” kan zetten;
3. Mogelijk kan in een pilotvorm worden proefgedraaid. Zijn de gemeente Utrecht en de BGHU niet de aangewezen pilotpartijen?

IJspeerd 5: Collectieve maatwerkplaats bijzondere bijstandsverlening in plaats van kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Het belangrijkste argument voor bovenstaande keuze lijkt mij het rapport “*Sociale minima in de kneel*” van de Nationale Ombudsman van 17 oktober 2022. Hierin staan dat:

1. er vooral sprake is van niet-gebruik van inkomensvoorzieningen en;
2. burgers klagen dat één fysiek loket ontbreekt waar iemand met zijn problemen terecht kan.

Mogelijk zijn er nu wel kwetsbare huishoudens die kwijtschelding aanvragen, maar die niet in beeld zijn bij de sociale dienst. Mijn inschatting is dat bij één fysiek loket van de sociale dienst er ook mogelijk meer gebruik van andere inkomensvoorzieningen als “bijvangst” kan gaan ontstaan.

5. De collectieve maatwerkplaats

Iedere regeling is financieel budgettair neutraal te maken. Mij lijkt het dat de volgende partijen aan de slag gaan in een collectieve maatwerkplaats om te komen tot nieuwe financiële verhoudingen tussen het Rijk, de gemeenten en de waterschappen waarbij het uitgangspunt is dat voor kwijtschelding van de belastingaanslag (nieuwe term: bijzondere bijstand ter voldoening van de belastingaanslag) de PW-inkomens- en vermogensgrenzen gelden. De partijen zijn:

1. de ministeries van BZK, SZW en Financiën en;
2. de VNG-alle gemeenten en;
3. de Unie van Waterschappen-alle waterschappen;
4. vakbonden (positieve verplichting ex artikel 11 van het EVRM) en andere belangenorganisaties.

6. Tot slot: het Regeerprogramma van 13 september 2024: alles komt goed?!

In het Regeerprogramma van 13 september 2024 wordt de Staatscommissie Rechtsstaat op vijf plaatsen genoemd. De volgende twee plaatsen zijn in de context van deze publicatie het meest relevant:

Pagina 86 onder het kopje 7.1. “Sterke democratische rechtsstaat”:

De kracht van de maatschappij

We zien dat burgers samen uit betrokkenheid met elkaar en hun leefomgeving mooie, waardevolle en krachtige initiatieven ontplooien. Deze initiatieven verdienen ondersteuning en welwillende aandacht.

Ook de Staatscommissie rechtsstaat merkt op dat de verantwoordelijkheid voor het goed functioneren van de rechtsstaat niet alleen ligt bij de overheid, burgers dragen deze evengoed. Hierin zit wederkerigheid: Om gezamenlijk de verantwoordelijkheid te kunnen dragen moet de overheid ervoor zorgen dat de kracht van de burgers en daarmee de maatschappij gebruikt wordt. We zien initiatieven uit de maatschappij als kans, en

IJspeerd 5: Collectieve maatwerkplaats bijzondere bijstandsverlening in plaats van kwijtschelding gemeentelijke belastingen

kijken met de medeoverheden kritisch naar aspecten van de overheid die de kracht van de maatschappij doet afnemen. Anderzijds vraagt deze dit ook iets van de burgers, namelijk medeverantwoordelijkheid. We bouwen aan een maatschappelijke alliantie op burgerschap. Daarbij halen we maatschappelijke initiatieven op en deze versterken we. Belemmeringen nemen we weg. Ook betrekken we burgers bij het verder uitdenken, uitvoeren en evalueren van de in het regeerprogramma voorgestelde maatregelen met een combinatie aan vormen die past in onze representatieve democratie. We zorgen ervoor dat burgers betrekken gemeengoed wordt op alle departementen en sturen daarop.

Pagina 87-88 onder het kopje “7.2. Goed bestuur”:

Direct contact en een rechtvaardige, menselijke overheid

Dit kabinet wil dat de overheid goed bereikbaar is voor de burger, aan het loket, telefonisch, schriftelijk en digitaal. Met de medeoverheden moeten we ervoor zorgen dat de afstand tussen de burger en de overheid zo klein mogelijk is en de overheid menselijk, toegankelijk en nabij is. Dit vraagt overheidsbreed om een transformatie van de publieke dienstverlening, (digitaal) goed geëquipeerde ambtenaren en andere manieren van denken om zo tot nieuwe oplossingen te komen. Bezien wordt of een wettelijk recht op direct contact met de overheid geïntroduceerd moet worden.

IJspeerd 5: Collectieve maatwerkplaats bijzondere bijstandsverlening in plaats van kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Dit vraagt om een omslag: hierbij maakt het kabinet gebruik van verschillende inzichten die in de afgelopen periode beschikbaar zijn gekomen, waaronder die van de Staatscommissie rechtsstaat over proactieve, burgergerichte, dienstverlening. Vanuit het programma Werk aan Uitvoering zet dit kabinet daarnaast in op (1) Een actieagenda vereenvoudiging, waarin het terugdringen van complexiteit van regelgeving voor mensen en bedrijven centraal staat. (2) Goede gegevensdeling en lage administratieve lasten. En (3) grip op arbeidsschaarste in de uitvoering. Door het inzetten op innovatie en om vereenvoudiging, waardoor dienstverlening doorgang kan blijven vinden. Het kabinet ontwikkelt een aanpak met mensen en bedrijven in sectoren waar krapte tot problemen leidt. De overheid is als werkgever ook onderdeel van deze aanpak.

Ter afsluiting van deze publicatie sluit ik aan bij verbetervoorstel twee: versterking van het rechtsstatelijk kompas binnen alle onderdelen van de overheid. Dit doet mij zeer sterk denken aan de volgende quote van Ien Dales, Minister van BZK van 1989 tot 1994:

“

'Een beetje integer bestaat niet', zei toenmalig minister van Binnenlandse Zaken Ien Dales treffend in een lezing uit 1992. 'Wat mij als minister van Binnenlandse Zaken zeer bezig houdt is de integriteit van het Openbaar Bestuur'.

Drs. Ien Dales
Oud minister Binnenlandse zaken

